

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
IX kadencja

Druk nr 3440

SPRAWOZDANIE

KOMISJI KULTURY I ŚRODKÓW PRZEKAZU

o poselskim projekcie uchwały w sprawie ustanowienia roku 2024 Rokiem Romualda Traugutta (druk nr 3201)

Marszałek Sejmu, zgodnie z art. 33a ust. 2 regulaminu Sejmu – po zasięgnięciu opinii Prezydium Sejmu – skierowała w dniu 9 maja 2023 r. powyższy projekt uchwały do Komisji Kultury i Środków Przekazu do pierwszego czytania.

Komisja Kultury i Środków Przekazu po przeprowadzeniu pierwszego czytania oraz rozpatrzeniu tego projektu uchwały na posiedzeniu w dniu 5 lipca 2023 r.

wnosi:

W y s o k i S e j m uchwalić raczy załączony projekt uchwały.

Warszawa, dnia 5 lipca 2023 r.

Sprawozdawca

Przewodniczący Komisji

(-) Tomasz Zieliński

(-) Piotr Babinetz

UCHWAŁA
SEJMU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

z dnia 2023 r.

w sprawie ustanowienia roku 2024 Rokiem Romualda Traugutta

W roku 2024 przypada 160. rocznica śmierci Romualda Traugutta – dyktatora Powstania Styczniowego, wielkiego patrioty, który oddał życie, walcząc o odzyskanie przez Polskę niepodległości.

Romuald Traugutt urodził się 16 stycznia 1826 roku we wsi Szostakowo w powiecie brzeskim w niezamożnej rodzinie szlacheckiej. Po ukończeniu gimnazjum w Świsłoczy w 1843 roku udał się do Petersburga z zamiarem podjęcia studiów. Nieprzyjęty ze względu na wiek, poświęcił się karierze wojskowej. W ciągu 17 lat służby w wojsku, jako żołnierz armii rosyjskiej walczył podczas kampanii węgierskiej w 1849 roku; wziął też udział w wojnie krymskiej. W 1861 roku, ze względów zdrowotnych i rodzinnych, podał się do dymisji i skończył służbę w stopniu podpułkownika.

Po wybuchu Powstania Styczniowego Romuald Traugutt, w kwietniu 1863 roku, objął dowództwo nad oddziałem złożonym ze 160 osób pochodzących z powiatu kobryńskiego. Od maja do lipca stoczył siedem potyczek, odnosząc kilkakrotnie zwycięstwa nad Moskalami, w tym w śmiałej zasadzce pod Horkami. Po rozbiciu przez Rosjan oddziału pod Kołodnem przedostał się do Warszawy i oddał się do dyspozycji Rządu Narodowego. 15 sierpnia otrzymał awans na stopień generała i funkcję komisarza wojennego na Galicję wraz z poleceniem odbycia misji dyplomatycznej do Francji. W Paryżu spotkał się z ministrem spraw zagranicznych Francji oraz przedstawicielami polskiej emigracji. Nabrał przekonania, że możliwa jest interwencja państw zachodnich w sprawie Polski, gdyby powstanie dotrwało do wiosny 1864 roku. Po powrocie do Warszawy 17 października objął funkcję dyktatora powstania. Podporządkowała mu się większość dotychczasowego Rządu Narodowego.

W swojej działalności Romuald Traugutt kładł szczególny nacisk na finanse, wojsko oraz sprawę chłopską. Oprócz obowiązujących danin wprowadził podatek dochodowy od osób przebywających za granicą, przeprowadził także pożyczkę narodową. Pragnął powszechnego udziału włościan w powstaniu, dlatego wydał dekret tworzący wydział do kontrolowania realizacji uwłaszczenia. W oparciu o oddziały gen. Józefa Hauke-Bosaka dokonał reorganizacji armii narodowej, powołując wojsko zawodowe składające się z czterech korpusów, każdy

złożony z dwóch lub trzech dywizji. W polityce zagranicznej, nie mogąc liczyć na poparcie rządów Anglii i Francji, nawiązał kontakty z Giuseppe Garibaldim i włoską „Partią Czynu” oraz z rewolucjonistą węgierskim Györgyem Klapką. Próby ratowania powstania przez Traugutta zostały zahamowane na wiosnę 1864 roku przez zaostrzenie polityki Austrii i Prus wobec sprawy polskiej, rozbicie sił Hauke-Bosaka pod Opatowem oraz wprowadzenie uwłaszczenia chłopów przez cara.

Romuald Traugutt został aresztowany w nocy z 10 na 11 kwietnia 1864 roku. Podczas przesłuchań i procesu nie skompromitował nikogo ze swoich współpracowników. Zachowując się bardzo godnie stwierdził: „Celem zaś jedynym i rzeczywistym powstania naszego jest odzyskanie niepodległości i ustalenie w kraju naszym porządku opartego na miłości chrześcijańskiej, na poszanowaniu prawa i wszelkiej sprawiedliwości”.

Wyrokiem sądu rosyjskiego został skazany na śmierć. 5 sierpnia 1864 roku na stokach Cytadeli warszawskiej Romuald Traugutt został powieszony wraz z członkami i pracownikami Rządu Narodowego: Janem Jeziorańskim, Rafałem Krajewskim, Józefem Toczyskim i Romanem Żulińskim. Zgromadzony na egzekucji wielotysięczny lud Warszawy padł wówczas na kolana i śpiewał pieśń „Święty Boże”.

W uznaniu zasług niezłomnego dyktatora Powstania Styczniowego dla Polski Sejm Rzeczypospolitej Polskiej ustanawia rok 2024 Rokiem Romualda Traugutta.